

Akademia Młodego Ekonomisty

Jak rozmawiać z dziećmi o pieniądzu

dr Sabina Zalewska

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

16 maja 2016

Organizatorzy

JAK ROZMAWIAĆ Z DZIECKIEM?

Zasady rozmow według Thomasa Gordonay :

- akceptacja
- zasady konwersacji
- aktywne słuchanie
- wprowadzenie w życie wypowiedzi "JA,,
- unikanie barykad rozmowy

AKCEPTACJA

- wyrażana nie tylko słowami
- akceptacja zachowań i indywidualnych cech innych, nawet własnych dzieci bywa sprawą bardzo trudną. Szczególnie dziecko jest wrażliwe na stopień akceptacji jego osoby, doskonale rozpozna kiedy jest oszukiwane, tzn. kiedy akceptacja ze strony dorosłych, szczególnie zaś rodziców, jest fałszywa
- przykładem mogą być ciepłe słowa, które zupełnie nie znajdują potwierdzenia w reakcjach rodziców: "nie zachowuj się tak...", "nie ruszaj...", "nie biegaj..." itd.
- Czasami to brak akceptacji cech własnych rodzica u niego samego - każe pokutować dziecku, u którego dana cecha właśnie dlatego jest niemiłe widziana

ZASADA KONSEKWENCJI

- wynikająca ze szczerego postępowania
- tak jak w przypadku akceptacji - to szczerść reakcji i okazywanych uczuć, wyrażanie poglądów, które znajdują potwierdzenie w naszym postępowaniu - tak i konsekwencja co do wymagań i opinii - osiąga cel, jeśli jest prawdziwa stała. Nie można zatem zabraniać dziecku określonych zachowań poza domem, jeśli sami wcześniej w rodzinnym gniazdku na to zezwalaliśmy!
- dziecko jest "nieusłuchane", bo codzienne wzorce postępowania są dla niego całkiem inne. Podobnie zdezorientowane będzie, kiedy rodzic jednorazowo wyrazi zgodę (choćby: "dla świętego spokoju") na rzecz do tej pory niepraktykowaną, bądź wręcz zabranianą. Jest to znak, że łamanie obowiązujących zasad jest możliwe, a rodzic... jest niekonsekwentny.

AKTYWNE SŁUCHANIE

- ⦿ nie da się nikogo oszukać udając tylko, że słuchamy w trakcie np. interesującego programu w telewizji
- ⦿ dziecko również szybko zorientuje się, że słuchane nie jest! A to, z kolei, przekłada się na poczucie odrzucenia, na refleksję, że rodziców "nie obchodzi". Dlatego ważne jest, aby stworzyć do rozmowy odpowiednie warunki i słuchać z zaangażowaniem, podtrzymując rozmowę naszymi wtrąceniami, lub - żeby nie przerywać - potwierdzeniami odbioru, takimi jak: "naprawdę?", "jak to się stało?", "hmm.."
- ⦿ jeśli nie ma ku rozmowie warunków - koniecznie należy nazwać zaistniałą sytuację, mówiąc np. "Chciałbym z tobą porozmawiać, ale nie w tym momencie... Porozmawiamy za chwilę, dobrze?" (...i dotrzymujemy danego słowa!)

WPROWADZENIE W ŻYCIE WYPOWIEDZI "JA"

- ⦿ to zasada bardzo dobrze oddziałująca na ludzi, nie tylko małych... Zamiast wyrażać opinie przez "ty", np. " (Ty) Przestań hałasować!", "Nie hałasuj!", możemy dokładnie to samo wyrazić używając wypowiedzi "ja": np. "Ten hałas mi przeszkadza"
- ⦿ różnica w odbiorze jest znacząca: w pierwszym przypadku - osoba do której mówimy reaguje na rozkaz, najczęściej - wewnętrznym, lub też nieskrywanym - buntem, być może robieniem na złość; w przypadku drugiego typu wypowiedzi - sama podejmuje decyzję co do reakcji na nasze stwierdzenie - my jej nie rozkazujemy!
- ⦿ nikt nie lubi moralizowania, groźby kary, bycia ocenianym, wypowiedzi pełnych zarzutu. Dlatego lepiej jest nazywać to, co czujemy i co MY myślimy na dany temat, zamiast prowokowania negatywnych reakcji (niechcący przecież) u naszych rozmówców.

UNIKANIE BARYKAD ROZMOWY

- ⦿ są to takie zdania rodziców, które blokują dzieci na to, aby kontynuować rozmowę
- ⦿ często wyzwalają bunt, złość, agresję. Sprawiają, że młody człowiek czuje się odepchnięty, gorszy, nieakceptowany.
- ⦿ ma wrażenie, że jego problem rodziców nie interesuje, lub, że sam z problemem powinien sobie poradzić, a jest do tego niezdolny (konsekwencją: niskie poczucie własnej wartości, kompleksy).

UMIEJĘTNOŚĆ ROZUMIENIA PROBLEMU A WIEK DZIECKA

- **dzieci do lat 5** – nie umieją w sposób abstrakcyjny zrozumieć problemów finansowych. Czują lęk o siebie, potrzebują zapewnienia, w sposób jasny i jednoznaczny, że rodzice będą się nimi opiekować;
- **dzieci w wieku 6 - 9 lat** – rozumieją ideę oszczędzania i dzielenie zasobów. Podczas zakupów uczą się krytycznie czytać etykiety produktów i porównywać ceny w różnych sklepach;
- **dzieci w wieku 10 - 12 lat** – potrafią kojarzyć ze sobą fakty w bardziej kompleksowy sposób i rozumieją, że rodzina musi zacząć oszczędzać. Rozumieją w jaki sposób oszczędzanie wpłynie na ich codzienne życie, więc mogą brać udział w planowaniu budżetu domowego, wnosząc pomysły, co do sposobów zaoszczędzenia pieniędzy;
- **nastolatki** – czują presję, aby podążać za ostatnimi trendami w modzie i dorównywać swoim rówieśnikom. Rozumieją też, że są ważne i mniej ważne wydatki, i że z czegoś trzeba zrezygnować, jeśli nie wystarcza pieniędzy na wszystkie bieżące potrzeby. Nastolatki są w stanie pojąć konsekwencje kryzysu ekonomicznego i potrafią o tym rozmawiać. Rozumieją też bardziej subtelne konsekwencje obniżenia dochodów rodziny i potrafią aktywnie rozwiązywać problemy.

WYCHOWANIE

- ⦿ Wychowanie w węższym zakresie to działania świadome, planowe, celowe, podejmowane przez wychowawców, aby uzyskać założony rezultat.
- ⦿ W szerszym natomiast - to wpływy niezamierzone i niecelowe, oddziaływanie wszelkich bodźców; niekiedy umieszcza się tu również czynności zamierzone, jako pewien rodzaj bodźca.
- ⦿ Wychowanie w pierwszym znaczeniu nazywa się "intencjonalnym", w drugim - "nieintencjonalnym".

WYCHOWANIE (C.D.)

Rzeczą najważniejszą w wychowaniu współczesnym jest kształtować ludzi tak, aby umieli oni żyć w warunkach współczesnej cywilizacji, aby potrafili podołać zadaniom, które im stawia, aby korzystali z możliwości kulturalnego rozwoju, którego im dostarcza, aby wiedzieli ku czemu i jak dążyć, z jakich źródeł czerpać radość życia.

Bogdan Suchodolski

SKRAJNOŚCI

ROZRZUTNOŚĆ	SKĄBSTWO
*wydaje dużo	*zbiera wszystkie pieniądze
*wydaje wszystko	*nic sobie nie kupuje
*wydaje bez naszej kontroli	*cieszy się z samego posiadania pieniędzy

	
--	--

POSTAWA

- ⦿ Uwewnętrzzniona przez jednostkę, wyuczona skłonność (akt woli przejawiający się w czynach) do reagowania w społecznie określony sposób, szczególnie przez podejmowanie określonych działań w odpowiedzi na oczekiwania społeczne.
- ⦿ Postawa to ukształtowana w procesie zaspokajania potrzeb, w określonych warunkach społecznych, względnie trwała organizacja: wiedzy, przekonań, uczuć, motywów, pewne formy zachowania i reakcji ekspresywnych podmiotu związana z określonym przedmiotem lub klasą przedmiotów.

ZMIANA POSTAWY

Zmiana postawy powoduje zmianę w zachowaniu. Jednak często trudno jest zmienić postawy poprzez uczenie. Istnieje jednak pewna zależność, o której psychologowie społeczni wiedzą od dawna, lecz którą dopiero niedawno zaczęli rozumieć: mianowicie, zmiany w zachowaniu mogą powodować zmianę postaw.

KSZTAŁTOWANIE RACJONALNYCH POSTAW

MAŁGORZATA OHME, PSYCHOLOG SWPS RADZI:

- ⦿ Jeśli chcemy, by dziecko prezentowało podobną do nas postawę w kwestii pieniędzy, warto od początku mu przekazywać, że są one ważne, ale nie mogą wartościować ludzi.
- ⦿ Należy uczyć dziecko, że nie zawsze może mieć wszystko, że pewne rzeczy da się zrobić samemu, a od stanu finansów nie zależy nasz dobry nastrój.
- ⦿ Dobrze jest pokazywać, że świat jest różnorodny, żyją w nim ludzie, którzy mają mniej pieniędzy. Warto zachęcać malucha do wrzucenia monety ulicznemu grajkowi czy oddawania niepotrzebnych rzeczy ludziom w potrzebie.

CZEGO DZIECI NIE ROZUMIENIĄ

Myśleniem dziecka rządzą proste reguły: rodzice mają pieniądze, które można w sklepie zamienić na fajne rzeczy.

Dziecko nie rozumie zależności między pracą rodziców a pieniędzmi.

Nie pojmuje, że pieniądze mogą się skończyć albo że jest ich za mało. Nie bój się rozmawiać na ten temat. Na pewno szybko to zrozumie.

NAUKA POPRZEZ ZABAWĘ

- ⦿ programy bankowe Junior
- ⦿ gry ekonomiczne
  - Monopol
  - gry programu : PKO Junior
  - Trafne decyzje (planowanie pensji)
  - Szybka matma (zamiast cyfr pieniądze)
  - Pierwszy budżet (planowanie)

NAUKA POPRZEZ TRENING I PRZYKŁAD

- ⦿ Planowanie kieszonkowego i wydatków
- ⦿ Puszka po coli
- ⦿ Przykład rodziców

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ